

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
dr. BALOGHY ERNŐ.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEKET
és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Az iparkiallítás alakuló nagygyűlése.

Zombor, április 5.

(T. Z.) Zombor város hazafias közönsége impozánsan tett tanubizonyoságot vasárnap délután arról, hogy mit képes a szívből áradó igaz lelkesedés teremteni, midőn arról van szó, hogy egy szép és nemes eszmét diadalra vigyünk.

A városi székház nagytermét zsúfolásig megtöltötte a lelkes nép és harsogó éljenzéssel üdvözölte az iparkiallítás eszméjét.

Fontos mozzanat volt városunk gazdasági és kulturális életében az iparkiallítás alakuló gyűlése. Fontos gazdasági okokból, mert az a lelkesedés, mely ott megnyilvánult, bizalommal töltheti el iparosainkat a jövő iránt; mert a közönségnek megnyilatkozott lelkesedése, legbiztosabb záloga iparunk jövőbeni fejlődésének. Kulturális tekintetből fontos pedig azért, mert a kiállítás egy oly jövőt van hivatva megteremteni, amelyben a művészi érzék, a művészi szép, diadallal fogja majdan helyét városunkban is elfoglalni. Örömmel üdvözöljük elsősorban is iparosainkat, akik

egy szívvel-lélekkel jelentek meg ott, ahol a magyar ipar zászlaját a lelkes kezek kibontották és impozánsan nyilvánították összetartásukat, midőn a közös célról, a közös munkáról volt szó. Másodsorban örömmel konstatáljuk, hogy városunk nagyközönsége párt és nemzetiségi különbség nélkül tette magáévá a szép eszmét, a legnagyobb garanciát nyújtva arra, hogy a tervbe vett kiállítás az erkölcsi támogatás mellett, a legfényesebben fog sikerülni.

Most csak egy van hátra: a lelkes munka.

Sokat, nagyon sokat kell végezni nehéz, fáradságos munkát; de hogy a siker semmi körülmények között el ne maradjon, mindazoknak akik az alakulást oly nagyszerűvé tették, közös akarral kell a megválasztott vezetőkkel csüggedetlenül együtt munkálkodni.

Ragyogjon fel tehát már a munka megkezdésekor a királyi jelszó: Viribus unitis! és kísérje a nemes törekvést, a fáradságos munkát a jövő minden pillanatában.

Közakarát, egyetértés: biztos győzelem!

*

Az alakuló gyűlés lefolyásáról a következőket adjuk:

A három órára hirdetett gyűlést megelőzőleg, már félórával előbb nagyszámban kezdtek gyülekezni az érdeklődők. Hatalmas csoportokban érkeztek az iparosok és egyidejűleg városunk nem iparos közönségének színe-java. Három órára már zsúfolásig megtelt a városi közgyűlési terem és bátran mondhatjuk, hogy ritkán láttak a falak oly nagyszámu lelkes közönséget együtt, mint az iparkiallítási alakuló gyűlésen. A főasztal körül foglaltak helyet városunk lelkes hölgyei közül: dr. Bruck Árminné, Frey Ella, Georgievits Kosztáné, Jankovits Dusánné, id. Mihályi Jánosné, özv. Nikolitsné, özv. Spitzer Mórné, Vértesi Károlyné, Vukicsevits Katinka urhölgyek és az előkészítő bizottság tagjai.

Pontban 3 órakor Poppovits Sebő vármegyei tb. főjegyző emelkedett szólásra, üdvözölvén az előkészítő bizottság nevében a nagyszámban megjelenteket, felkérte őket a nagygyűlést vezető elnök és jegyző megválasztására. Az egybegyűltek egyhangulag a nagygyűlés elnö-

A BÁCSCA tárcája.

Oh mért is?!...

Oh mért is kelnek vágyak a szívbe?!
Mért születik az agyban gondolat?!
Ha nincs erő, mely megvalósítsa,
Hogy ha nincs szó, mely annak hangot ad.
... Képzelmem gyakran varázsol elém
S az eszme, mely kél, kedves vonzó szép.
Munkába fogok; vászonra vetem
S ha kész: oly unalmas silány a kép.
... Mostoha a lét, megtipor a sors.
Lelkemben dalnak bús akkordja cseng;
De csak addig szép, míg megálmodom,
Míg körül ölel titkos, néma csend.
Mi távolról tűz, lángzó meteor,
Közelben égett, kopott vasdarab.
Mi álmok álma, mi szívem vére:
Szintelen dal, ha ajkamon fakad.
Oh Végezés, mely a földnek férget,
Az égnek rendelsz fényes csillagot.
Alkottál volna dőre semminek,
— Csak olyannak ne, amilyen vagyok.
Sötétben élni — fényről álmodva,
Vágyban égni — s alkotni nem.
Széptért rajongni s el nem érhetni,
Van ennél égőbb, kínzóbb gyötrelmem?!...
Molnárné Radich Jolán.

A művészetről.

— Hock János előadása. —

III.

Érdekes megfigyelni, hogy az isten hogyan fejlesztette az emberiségben a haladásnak ezt a törvényét, a művelődés ösztönét. Kérem: ha a történelemben megnézzük, azt találjuk, hogy sohasem a nagy tömeg önmagától emelkedik. Minél mikor a tengert megmelegíti a napfény, először is a felső réteget melegíti meg és az a felső réteg mohón nyeli el a napsugarait és úgy adja át alább a hőt: így, nézzék hölgyeim és uraim, az emberiség felszínén ott voltak azok a nagy lelkek, akik közvetlenül kapták istentől a fényt és a világosságot; ezek voltak az ő kulturhatásukkal népeknek, fajoknak, nemzeteknek vezetői és nemzeteknek átalakítói. Ezek a kiválasztott lelkek, akik új eszméket, új igazságokat hirdettek mindenkor a világnak, akik magukkal hozták szívükben öntudatlanul a földre azt a világosságot, hogy azt a nyers tömeget az igazságban az ő eszméikkel megtermékenyítsék és ekként felemeljék a saját színvonalukra.

Ezeket az eszméket és az igazságokat, amelyeket az ilyen nagy lelkek hirdettek, nem ők kapták a világtól, hanem ők adták a világnak, mert különben sem az az eszme,

sem az az igazság nem lett volna új. Ha tehát új eszméket hirdettek, hozniok kellett azokat valahonnan magukkal; oh az ilyen uttörő lángelmék a pogány hitvallás regéiben mint hősök, félistenek szerepelnek. Ők azok, akik vadállatokat irtanak ki; ők azok, akik kipusztítják az emberi haladást veszélyeztető szörnyetegeket; ők azok, akik eltisztítják a szennyet, a mocskot az utból, a haladás utjából; és ők azok, akik fajukat hősi példájuknak eleven hatásával magukhoz emelik és mint példák egész életüket embertársaiknak javára fordítják.

Ha ilyen vezéralakokat koronként az ég a földre nem küldene, higgyék meg, hogy megállana az emberi haladás törvénye. Nem tudánk emelkedni többé, azért minden nagy lélek égi hivatást hordoz az ő halandó testében. Mindegyik egy-egy drága ajándék, amelyet az ég csak a földnek adhat. Egy fényugár az örök világból; hogyan mondhatná különben: legyen nálatok is világosság, hacsak magával nem hozta mennyből azt a világot.

Küldetnek a földre, hogy kiemeljék embertársaikat az eredeti bűnnek homályából, átkából; hogy kiemeljék abból az értelmi sötétségből és kiemeljék koronként az erkölcsi elaljasodásból, hogy új eszményekkel frissítsék fel a hanyatló és meddő korszakot, mint az égből lehulló harmat is felüdíti

kévé Vértési Károlyt és jegyzővé Topits Zoltánt választották meg. Vértési Károly lelkes éljenzés közepette erre elfoglalja helyét és a következő eszmedus beszéddel a nagygyűlést megnyitotta:

Tisztelt nagygyűlés! Hölgyek, urak!

Készséggel hajlok meg a tisztelt nagygyűlés óhajta előtt és annál szivesebben fogadom el az elnöki tisztséget a zombori iparkiallitás alakuló nagygyűlésén, mert magam is minden téren, melyen nekem szerep jut, iparkodom a városunkat emelni, hogy az a szellemekben gazdagodjék, az anyagiakban gyarapodjék, jó hírnevében pedig terjedjen.

Annak az, ez időben még ideális voltában, előttünk a képzeletben lebegő csarnoknak a küszöbéről üdvözlöm a tisztelt nagygyűlést, amely csarnoknak az alapjait most rakjuk, hogy ünnepet üljön benne városunk polgárságának az iparkodása és munkássága.

A régiebb és újabb idők története beszédes példákkal mutatja azt, hogy az ipar fejlettsége és a kereskedelem kiterjesztése viszi legjobban előre a népeket. Vagyon mellett a tudomány és a szépművészetek is jobban virágoznak.

Amit előbb háborúval, vérontással nyertek el a nézetek, az egymásfélőtti tulsulyt, azt ma már kitartó munkálkodással, az arcnak verejtékezésével lehet elérni.

A mi nemzetünk elmaradt ugyan a multban egy kissé a nyugot európai népek kulturájától, de csak azért maradt el, mert pajzsul, hátvédül szolgált másfél századig azoknak egy nép ellen, mely hódítással törve elő, nemcsak nem hozott magával kulturát, de pusztító útjában rombolt, s ahol talált, ökljogon elrabolta a munkának gyümölcsét.

Nagy az a lépés, amit azóta tettünk előre, hogy a törököt visszazoritottuk otthonába, de minden téren óriási a haladásunk azóta, hogy alkotmányos jogainkat visszanyertük, bilincs nélkül szabadon járhatunk.

A művelt nemzetek sorába máris beléptünk. Nem mi hangoztatjuk ezt csupán, de bizonyosságot tett erről a német császár is. Emlékeztünk csak vissza arra az időre, hiszen nem régen volt, II. Vilmos császárnak, a magyarok barátjának arra a nevezetes felkösztöntőjére, melyet mint koronás királyunk vendége 1897-ben a budai királyi várakban mondott. Azt mondta a császár, hogy: „Magyarország a nagy kultur nemzetek közé egyenlő joggal sorakozik.“ No, tehát sorakozunk! Mert nem volt ez egyszerű pohárkösztöntő csupán, hanem politikai nyilatkozat, mely a vilagnak szólt, tehát a szomszéd

korhadt államiságnak, ellenségeinknek és jóbarátainknak.

Ezen örökemlékezetű felkösztöntő előtt és utána is még, Magyarországon sokszor ittak és nagyokat szóltak, bőven áldomások a hazai ipar és kereskedelem föllendülésére. Mi azonban minden szóvirág mellőzésével, csilingelő beszéd helyett fogjunk a dolog nehezebb végéhez, vállalva sorakozunk a nemesítő munkára.

Tegyünk, mert tenni akarunk. Ha egy lépéssel is, de menjünk előre; őseink a barci lobogóval, mi az iparegyesületi zászlók alatt.

Tegyünk meg, ami erőnkől telik. A házi-iparnak legkisebb terméke is ép úgy növeli a hazai ipar összeségét, mint a viznek egyes cseppje a tengert dagasztja. Nem bánom én, akarmit is dolgozik valaki, csak dolgozzék s ne várja ama bizonyos sült madárnak a szájbacsését.

Arról esik ma szó tisztelt nagygyűlés, hogy iparkiallitást akarunk rendezni városunkban. Azért jöttünk össze, hogy effelől tanácskozzunk, megmérjük az erőnket s azután kitűzzük a célt, melyet elérni akarunk: az iparcikkeket közszemlére tenni, azok értékét mértőleg fölbecsülni, városunk iparágait megismertetni, a haladást bemutatni, ezáltal piacot szerezni az árúknak, kézműiparunk produktumainak.

Mindezeknek a hasznos dolgoknak a komoly megbeszélésére, nemes törekvéstnkre, alapvető munkánkra: a megalakulásra, Isten áldását kérve, a nagygyűlés tanácskozási sorozatát megnyitom.

Beszédének végeztével, melyet sürt éljenzések szakítottak meg időközönként, szólásra emelkedett Novákovits Izidor, a felsőkereskedelmi iskola tanára, és egy magvas, mély szakismeretről tanuskodó beszédben fejtegette a kiállítás fontosságát, rámutatott azon érdekekre, melyek megkövetelik azt, hogy iparosaink a nyilvánosság elé lépve, tanuskodjanak haladásukról. Hathatós érvekkel bizonyította a kiállítás fontosságát, melynek a külföldi ipar invázióval szemben a védekezés impozáns momentumává kell változnia a jövőben. Majd részleteiben fejtegette az egész tervet, különösen annak anyagi oldalait és szavainak befejezésül lelkes együttmunkálkodásra szólította fel ipa-

rosainkat, mint akiknek érdekében indul meg az egész mozgalom. Hatalmas éljenzéssel fogadták a megjelentek a szónok szavait. Erre Vértési Károly elnök azon kérdéssel fordult a megjelentekhez: mondják ki, óhajtják-e a jövő évben létesítendő iparkiallitást, avagy nem? Viharos éljenzéssel adták meg beleegyezésüket az egybegyűltek. Vértési Károly elnök ezután határozatilag ki-mondotta: hogy a nagyszámban egybegyűlt zombori iparosok a közönség részvételével egyhangulag elfogadták az 1904. évben rendezendő kiállítás eszméjét.

Telts Gáspár indítványával szemben, mely egy megyei kiállítás eszméje mellett szólt, Novákovits Izidor azon indítványa fogadtatott el, hogy ezen eszme, a megválasztandó végrehajtó bizottság elé vitessék. Utána Vértési Károly elnök felhívta a megjelenteket a kiállítási elnök, a tisztviselők és nagybizottság megválasztására.

Nyomban az elnök indítványa után, szólásra emelkedett Krizmanits Imre, az iparosok önszegélyző-szövetkezetének elnöke és egy szép beszéd keretében a zombori iparkiallitás elnökévé dr. Balogh Ernő ügyvédet, lapunk főszerkesztőjét ajánlotta a megválasztásra.

Az értekezlet elfogadta Krizmanits Imre ajánlatát és dr. Balogh Ernőt a kiállítás elnökévé választotta és meghívására Bittermann Nándor, Hirmann Ferenc dr. és Steiner Lajos urakból álló küldöttséget küldte ki.

Pár pillanat mulva belépett a terembe dr. Balogh Ernő, akit éljenzéssel üdvözöltek. Vértési Károly szép szavakban tudatta vele megválasztását, mire a megválasztott elnök nyomban elfoglalta székét és rövid meg-

nyáron a tikkasztó levegőben a hervadt virágot. Ők ebresztik fel a szivekben a megtisztulás fogékonyágát és azt a jóirányu erjedést, amely mindig átjárta az egész tömeget és mindig jóakaratu gerjedésbe hozza.

Minden nagy ember tehát az ő korának a legnagyobb jóltevője, akik önfeláldozó életüknek eleven példaadásával milliókat lelkesítenek, milliókat buzdítanak, hogy így újjáteremtsék és erkölcsileg átgurják saját nemzetüket és fajukat a saját képtkre és hasonlóságukra.

Üssük csak fel a történelmet és mindjárt látni fogjuk, hogy az isten bölcsesége hogyan alkalmazkodott mindekor az emberiségnek igényeihez és hogyan küldte el a világba mindig azt a legalkalmasabb egyént, aki az ő környezetére mindig a legnagyobb befolyást és hatást tudta gyakorolni. Ezek a nagy lelkek a népek vezérei és prófétái; ezek a mi nemzeti hőseink, akik alkalmazkodnak mindig fajuknak különleges természetéhez. Beleilleszkednek abba a korba, abba a helyzetbe, azokba az éghajlati viszonyokba, abba a gondolkodásba, abba a különleges faji természetbe, a melyből ők kinőttek.

Igy és csakis így értheti meg őket környezetük; különben nem tudnának hatni sem nemzetükre, sem kortársaikra.

Ilyen bölcs alkalmazkodással nevelte mindig isten az egész emberiséget és vezette az ő végcélja felé, amely ismétlem semmi más, mint a tökéletesedés. De megméri minden népfajnak az ő különleges hajlamait, képességeit és mindegyiküknek csak annyit ad a kegyelemből a világban, amennyit az a nép az ő szívéből, képességeiből és természeténél fogva befogadni tud.

Ugy-e, az anya is másképp táplálja a magzatot, mikor az csecsemő és másképp, mikor az felnőtt vagy egészen ifju lesz. Kezdetben csak tejet ad neki, mert ha mindjárt husételt adna neki, mert az táplálóból, azzal megölné. Alkalmazkodik a korához, meg kell várni annak az anyának, hogy a gyermek a husételhez megerősödjék.

Már most hölgyeim és uraim, nem fog nehezünkre esni, ha egy kissé okoskodunk. Tegyük fel, hogy ezen a világon van 1500 millió ember, csakugyan, ahogy ez a tucósok számítják; ugye, ebben az 1500 millió emberben micsoda különbség van értelmi műveltség, szívjóóság, lelki érettség és fejlettség tekintetében. Van köztük még mindig nagyon sok olyan elvadult műveletlen elem, akik még civilizációnk követelte alapfogalmakkal sem rendelkeznek.

Ezek ott élnek az elhagyott vadonban, élnek pénz nélkül, ruházat nélkül, családi

kötélék nélkül és ott hajlonganak a fetisek előtt vagy pedig kőbálványaik előtt mutatják be az ő utálatos véres emberáldozataikat. Micsoda fokozatosság van az emberfajban az óceáni szigetek őslakóitól kezdve az európai civilizált emberig?!

Megdöbentti az embert, hogy ezen a világon még mindig a tudatlanság, hogy ezen a világon mindig a műveletlenség a hatalmasabb és hogy az emberiség nagyobb része még mindig teljes mértékben nyög az átkozott eredeti bűn sötétsége és szívének rossz hajlamai alatt.

Ezek még most sem tudtak kibontakozni természetes vadságuknak az állapotából, ahová az emberiség egykor elhomályosult értelmével és megromlott szívével lestlyedt.

Már most kérem, ha így áll a dolog, amint hogy így is áll, akkor az a jóságos isten, aki nekünk mindnyájunknak egyformán édes anyánk, hogyan neveli az ő számtalan és korra, fejlettségre nézve különböző természetű gyermekeit. Azt kérdelem, hogyan? Hát ugy, ahogy minden okos és bölcs atya neveli az ő gyermekeit. Ugye, minden szülő alkalmazkodik az ő gyermekeinek fejlettségi fokához, korához, tehetségéhez. Azt a legkisebbet még iskolába sem engedi járni, hanem rábizza egy együgyű egyszerű dajkára, aki

nyitó beszédet mondott. Örömmel áll rendelkezésére a megjelenteknek és lelkesen üdvözlö a zombori iparosok által megindított mozgalmat, amely mig egyrészt hivatva lesz felrázni Zombor város közönyét, másrészt alkalmat fog adni a kiállítóknak, hogy képességeiket bemutassák. Bizik a kiállítás sikerében, ami vállvetett munkássággal be is fog következni.

A beszéd végeztével hatalmas éljenzéssel adózott a közönség az új elnöknek, aki nyomban felhívta a gyűlést a tisztviselők és bizottság megválasztására.

A gyűlés egyhangulag a következőket választotta meg:

Elnök: Balogh Ernő dr. *Alnelnökök:* Bittermann Nándor, Popovits Sebő, Prokópy Imre, Veresai Karoly. *Igazgató:* Novakovits Izidor. *Aligazgatók:* Krizmanits Imre, Steiner Lajos. *Titkár:* Topits Zoltán. *Jegyzők:* Csávosi Lajos, Trichler Karoly, Szántó Karoly. *Pénztárnokok:* Merő Ignác, Tantner Ottó. *Nagybizottság:* Aman Béla, Augyal János, Bárány Zsiga, Belt Ferenc, Bikár Kuzman, Bikár Milutin, Bikár Nénád dr., Bittermann Sándor, Bosnyák József jegyző, Bosnyák József, Brkits György, Bruck Arminné dr., Buják Lajos, Czeisel József, Csirszka János, Dekker Pál, Dolencsics József, Donoszlovits Vilmos dr., Duchon János dr., Ehrlich József, Falcione Gusztáv, Falcione Nándor dr., Feles Adolf dr., Fernbach Karoly, Frey Imre, Georgievits Koszta, Gombos Nándor, Grüber Mihály, Grüner Samu dr., Gubicza György, Gräff Vince, Gyorgyovanszky György, Goldfan Béla, Hajosevits András, Heindlhofer Róbert id., Heindlhofer Róbert ifj., Hermann József, Hirmann Ferenc dr., Husvéth István, Husvéth Karoly, Juhász Árpád, Kandler József, Karácson Gyula ifj., Karakasevits Milivoj, id. Késmarky Béla, Király Lajos, Kuipi János, Kogler Karoly, Konyovits Dávid dr., Krump Vilmos, Kummerkromer András, Laloszevits János dr., Latinovits Szaniszló, Lederer Leó, Liebbardt János, Mayer István, Marits Ernő, Markowith Lajos dr., Mihályi Jánosné id., Müller Gyula, Müller Karoly, Nebel Antal, Novák Gyula, Oblat Karoly, Pavlovits Simon dr., Pekanovits András, Pfeiffer Fülöp, Pribil Ernő, Rác Soma, Radits Dusan, Rell János, Rittinger Antal, Roediger Lajos, Resch József, Schäffer Ignác, Simunovits Radivoj, Singer Samu,

Schlieszer Sándor, Schour Gyula, Spitzer Mórné, Spitzer Sándor, Stebler Antal, Stempel Samu, Szabadka Mihály, Szabó László, Szalay Frigyes, Szemes József, Szigeti István, Szimatits Mihály, Szobotka Rezső, Szondy Mátyas, Sztankovits György, Sztrilich Zsiga, Szusznyák János, Teltsch Gáspár, Temunovits József, Trencsényi Károly, Thurszky Zsiga dr., Ugri Mihály, Ulrich Vince, Valient József, Will Ede, Vukicsevits Katinka, Zimmermann Gyula, Zsulyevits Ernő.

A választás megejtése után az elnök kimondotta a megalakulást és felhívta a gyűlés tagjait arra: mondják ki, hogy úgy a tisztikart, valamint a nagybizottságot megbizva teljhatalmilag intézkedni a kivitel tekintetében.

A gyűlés egyhangulag teljhatalommal ruházta fel a kivitelre vonatkozólag a megválasztott bizottságot.

Erre Bittermann Nándor emelkedett szólásra és egy eszmedus rövid beszédében megköszönte megválasztását és a beléje helyezett bizalmat, úgy a maga mint tisztársai nevében. Szavait Kölcsey klasszikus mondásával fejezte be: hass, alkoss, gyarapíts és a haza fényre derül! A szónokot lelkesen megéljenezték.

Dr. Balogh Ernő indítványára ezután nagy lelkesedéssel a következő táviratot küldötte a nagygyűlés dr. Láng Lajos kereskedelmi miniszternek:

Nagyméltóságú Láng Lajos kereskedelmi miniszter urnak

Budapest.

A Zomborban jövő évben tartandó műipar-kiállítás alakuló közgyűlésén megjelentek a legnagyobb tisztelettel és teljes bizalommal üdvözlök Nagyméltóságodat, mint a hazai iparfejlesztés vezérét és kéri, kegyeskedjék a nemes célt támogatni.

Dr. Balogh Ernő,
kiállítási elnök.

A sürgöny elküldése után az elnök hivatkozva azokra az érdemekre, arra a lelkes és eredményes munkásságra, amelyet Latinovits Pál főispán a város érdekében szerzett és folytat, azt az indítványt terjesztette elő: kéressék fel a kiállítás védnökségének elfogadására a város illusztris főispánja és vezére Latinovits Pál. Kitörő lelkesedéssel fogadta el a gyűlés az elnök indítványát, aki ennek alapján határozatilag kimondotta: hogy f. hó 11-én monstre küldöttség fog tisztelegni a főispánnál és nyomban felkérte a megjelenteket arra, hogy a mondott napon d. e. 1/2 11 órakor teljes számmal megjelenni sziveskedjenek a városháza nagytermében.

E határozat után a nagygyűlés díszelnökké megválasztotta: Karácson Gyula alispánt, dr. Drakulics Pál országgyűlési képviselőt és Hauke Imre polgármestert szintén nagy lelkesedéssel.

Ezután a gyűlés tárgysorozata le-tárgyaltatván, az elnök lelkes éljenzés közepette a gyűlést berekesztette.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Vármegyénk közigazgatási bizottsága folyó hó 3-án tartotta meg rendes havi ülését Latinovits Pál főispán elnöklete alatt. Jelen voltak: Karácson Gyula kir. tanácsos alispán, Vojnits István főjegyző, Pribil Ernő főügyész, dr. Pavlovits Simon főorvos, Gräff Nikáz kir. tanfelügyelő, Szigethy Vilmos b. pénzügyigazgató, dr. Frank Mihály b. árvaszéki elnök, Sztankovits György kir. főmérnök, Kerekes János kir. ügyész, Sztrilich Béla, a bizottság állandó jegyzője.

Az ülésen az egyes közigazgatási ágak vezetői a következő havi jelentéseket adták elő.

Államépítészeti.

Sztankovits György kir. főmérnök az az államépítészeti hivatal főnöke jelentésében közli, hogy a törvényhatósági közutak és az

neki tekiutály és megtanítja az élet első lépéseire.

Van aztán gyermekei között olyan, akit már odajarat az elemi iskolába és neveltetni egyszerű elemi igazságokra; van, aki már a középiskolát látogatja és van, aki a mi legfelsőbb egyetemi oktatásunkban részt vesz.

Nézzék, ugyanez az egyszerű dolog áll az isten nevelésére is, mert jegyezzék meg, hogy soha sincsen két igazság. Igazság is csak egy van, a szeretet is mindig csak egy. Azért minden igazság és szeretet törvényeire, természetére, tulajdonságára nézve egymástól nem különbözhet; nem is lehet másképpen, mert hiszen az igazság és szeretet egy forrásból erednek, amennyiben mindegyikük eszmény és az eszmény az isten.

Nézzék tehát uraim és hölgyeim, ha az az igazság, hogy a családnya gyermekeit fokozatosan képezeti, ugyanezt teszi az isten az egész emberiséggel. Aki még a természet vadság állapotából kibontakozni nem tud, bizonyosan csak egy dadát küld melléje, aki az ő kortársaira még lángelme, mivel őket feltáladja, de csak annyiban, hogy az ő röptét a másik szemével követhesse, sőt megérthesse. Mit használna, ha annak a műveletlen óceáni szigetlakónak egy Shakespere-t adna a gondviselés? Első nap agyonvernék és megennék. Mit tud az hatni az ő

kortársaira? Csakis ott tudna hatni, ahol már a műveltségnek az az átlagos színvonala meg lenne, hogy őt megértsék és eszméit befogadják.

Ezért láthatjuk azokat a különböző hatásokat, nevelőket és neveléseket, amelyeket az isten egyes nemzeteknek, fajoknak adott, mindegyikének annyit, amennyit azok képességükkel és szívükkel fogva befogadni képesek.

Hölgyeim és uraim! Azt hiszem, megértik most majd önök, hogy mi az emberi haladásnak nagy isteni törvénye. Mert úgy folyik ez az isteni nevelés állandó törvénykép a földön; úgy folyik nálunk éppen, mint a nagy mindenségben. A legtöbb ember talán nem is veszi észre, hogy milyen hatalmas fejlődés folyik körülöttünk mindenütt az anyagi világban és az erkölcsi világban is. A mi szellemünk nem nézi meg sokszor jól a dolgot; de úgy vagyunk a lelkünkkel is, azzal sem tudunk látni.

Ha önök itt tavasszal kimennek, a legtöbb ember bizony nem nézi, hogy hogyan kezdenek bontakozni a téli álomból a fák, a növényzet; hogy most pattan egy rügy, levélbe feslik, virágba borul, mert hát ezeket a részleteket mind figyelmen kívül hagyjuk; csak akkor vesszük észre, mikor

már teljes virágompájában áll előttünk a tavasz.

Igy vagyunk mi az erkölcsi élet, a fejlődés törvényénél is a különböző mozgalmakkal és haladással. Mikor már minden kivirult körülöttünk, mikor már a rügyfakadás is elmúlt és látunk egy új kultúrát: akkor tűnik fel szemünkbe. Nem vesszük észre a fokozatos emelkedést, szóval a részletek nem tűnnek szemünkbe.

De nézzük magát a természeti világot. Minden vidéknek meg van a maga klímája és földje, annak a rajátsága és így minden vidéknek meg van a maga külön növényi élete és állati élete. Pl. az északnak külön faunája, florája; ott van az északnak a fenyvese, a hó alatt csevevényesen növő zöld mohája; a délnek hatalmas palmája, szederdus gyümölcsei; ha az egyiket áttitelt-nők a másik talajba, csakhamar kiveszne. Pedig milyen gyönyörű virágokat fakaszthat a neki megfelelő természetű talajban!

Igy vagyunk az erkölcsi élet terén is! Más lelki világa van annak a tűzesvért arabnak, mint annak a magába mélyedő indusnak. Más a lelki világa annak a renyhe, lusta kalmuknak, mint annak a fanatikus tibetinek, vagy mint annak a ravasz és alattomos kinainak.

azokon lévő műtárgyak kielégítő állapotban vannak. Az 1903. évre szükséges utfenntartási kavics szállítása folyamatban van. A bács—zsablya—titeli törvényhatósági közut Uj Soóvé és O-Kér községek közötti 6027 m. hosszú szakaszán az előirányzott utépítési munkálatok folyamatban vannak. A földmunka teljesen elkészült, a kőalap lerakás és kavicsolás 3-5 km. hosszban befejeztetett.

Az ada—pádi révhez vezető 1400 m. hosszú szakaszának műtárgy leendő kiépítése annyira előre haladott, hogy az összes munkák f. évi április hó 15-ig teljesen befejezhetők és az ut a közforgalomnak átadható lesz, — ugyszintén befejezéshez közeledik az 1005 m. hosszú bresztováci vasuti állomáshoz vezető törvényhatósági közutnak műtárgy kiépítése.

A zombor—palánkai törvényhatósági közut 55 273—61 646 km. szakaszán Obrovác és Palánka községek között a 6473 m. hosszban tervezett új építési munkák vállalkozó által teljes erővel megindítván, a földmunka nagyrészt befejeztetett, a kőanyag szállítása és a kavics előállítását folyamatban van.

Ügyészség.

Kerekes János kir. ügyész az általa képviselt közigazgatási ág március havi állapotáról tett jelentést. Ezen jelentés szerint a kir. törvényszéki fogházban a rend és tisztaság példás, a feltgyelet és biztonság kifogástalan, 'szökési eset nem fordult elő. Az élelmezés, mely ugy a kir. fogházfeltgyelő, mint a fogházorvos és a kir. ügyész által is megvizsgáltatott, kifogástalan. A fegyelem szigorú, fegyelmi büntetés nem fordult elő. A fogház szabályszerűen és teljesen fel van szerelve, a letartóztatottak osztályozása az építési viszonyokhoz megfelelően lehetőleg keresztül vitetett és általában a fogház kezelése jó és szabályszerű. Összesen 114 letartóztatott van. A hódsági, bács-kulai és apatini kir. járásbírósi fogházakban ugy a rend és tisztaság, mint a fegyelem és közbiztonság kifogástalan.

Közdok.

Szigethy Vilmos h. pénztgyigazgató a közdok f. évi március havi állásáról tett jelentést. E szerint a vármegye területén a kir. adóhivatalok által beterjesztett eredménykimutatások szerint a közdok állása a következő: egyenes adókban 32,643 kor. 35 fill., hadmentességi díjban 1066 kor. 98 fill., bélyeg és jogilletékben 14,804 kor. 28 fill., fogyasztási és italadóban 20,341 kor. 87 fill., tanítói nyugdíjban 3138 kor. 01 fill., országos betegápolási pótdobban 11,390 kor. 48 fill.

Állategészségügy.

Kuszenda János törvényhatósági kir. főállatorvos március havi jelentéséből kiemeljük, hogy a következő állatbetegségek voltak a vármegye területén: lépfene, veszettség, takonykór, rübkór, sertésorbánc és sertésvész. Ez a betegség Temerinben meg lett állapítva, Bács-Topolyán és Gákován pedig megszűnt. A fellepett ragadós állati betegségeknek elfojtása iránt az intézkedések megtétek. Az állategészségügyi szakszolgálat Kuszenda János szakszerű vezetése alatt kifogástalan volt. Jedlicska Lajos zombori állatorvos megbetegedve, a földmíveléstudgyi miniszter Décsay Alfréd állatorvost helyettesé rendelte ki, aki működését március hó 22-én megkezdette.

Közegészségügy.

Dr. Pávlovits Simon vármegyei főorvos a közegészségügy március havi állapotáról jelenti, hogy azok a múlt hóban kedvezőek voltak. A csekély mérvű kórmozgalomban a

felmentült betegségek jellege és lefolyása általában normális, megnyugtató volt. Leginkább a légzőszervek bántalmi észleltettek, roncsoló toroklob 9, vörheny 20, kanyaró 5, bagymáz 6, hörkhurut 3 községben fordult elő. Megbetegedett összesen 73 egyén, ebből meggyógyult 13, meghalt 2, ápolás alatt maradt 58. Trachomás egyén gyógykezeltetett összesen 11138, ebből 9787 valódi és 1351 trachomagyanus. Egyéb figyelemreméltó mozzanat a közegészségügyi szolgálat terén nem fordult elő.

Közoktatásügy.

A kir. tanfelügyelő jelentése szerint a lefolyt hóban Bajmok, Pacsér és O-Morovica községek népiskolái vizsgáltattak meg. Bajmok község róm. kath., Pacsér róm. kath. és községi, végül O Morovica község róm. kath. ev. ref. elemi iskolái szép eredménnyel működnek, a bajmoki iskolában a bunyevác és német, a pacséri g. kel. elemi iskolában a szerbajku gyermekek eredményesen tanulják a magyar nyelvet. Az ó morovicai ev. ref. elemi iskola, tekintettel az ottani nagyszámú tankötelesekre, néhány tanteremmel kibővítenő, ugyszintén a róm. kath. iskola, hol még egy tanítóra lenne szükség. — A folyó ügyek során intézkedés történt az ó-becsei községi polgári iskola elhelyezése, felszerelése és a tanítói állások betöltése tárgyában. A vallás- és közokt. m. kir. miniszter rendelete alapján intézkedett a bizottság, hogy ezentul az állami és községi tanítói állások betöltésénél a magyar honosság mindenkor igazoltassék, végül a „Mappa Auszro-Ugarszka, Boszne i Hercegovine“ című térkép, miután az a közjogi állapotnak meg nem felel, az iskolákból eltávolítottassék. Ha az illető iskolafentartó vagy tanító e térképet még f. évi június 1 én tul is használatban tartaná, ugy ellene az 1876. évi 28. t. c. 5. § a értelmében fog az eljárás megindítani.

Közigazgatási bizottsági ülés a városnál.

Zombor szab. kir. város közigazgatási bizottsága f. hó 3-án Latinovits Pál főispán elnöklete alatt ülést tartott.

Jelen voltak: Latinovits Pál főispán, Dekker Pál h. polgármester, Gyurisits György főjegyző, Pocsay Sándor t. ügyész, dr. Poppovits István főorvos, Szigety István m. kir. pénztgyigazgató helyettes, Gräff Nikáz kir. tanfelügyelő, Kerekes János kir. ügyész, Dr. Alföldy Árpád, Bittermann Nándor, Fejér Gyula, dr. Konyovits Dávid, Kozma László bizottsági tagok.

Mindenekelőtt a havi jelentések tárgyalattak és pedig:

Dekker Pál h. polgármester jelentése szerint a tanácsi iktatóba beérkezett 1698 ügydarab, melyhez hozzáadva az előző havi hátralékot, elintézendő volt 2434 darab, melyből elintéztetett 1501 drb, hátralékban maradt 933 drb.

A községi bírósághoz beérkezett 183 ügydarab, melyek mind elintéztettek.

A rendörkapitánysághoz beérkezett 1023 drb közül 924 drb elintéztetvén, hátralékban maradt 99 drb. Tűzeset nem fordult elő, a közbiztonság kielégítő; eltoloncoltatott 3, áttoloncoltatott 11 egyén.

Dekker Pál tanácsnok a gyámi ügyek állapotáról jelenti, hogy március hó folyamán beérkezett 251 darab, melyek mind elintéztettek.

Sztankovits István kir. főmérnök jelentése szerint befizettetett: utadobban 3220 kor.

61 fill., egyéb cimen 164 kor. 50 fill. Összesen 3385 kor. 11 fillér.

A f. évi I. negyedév végével kellett volna lenni 3401 kor. 81 fill. Ezzel szemben kiadatott 4407 kor. 2 fill. Mutakozik az 1903. év I-ső negyedének végével tulkiadás 1005 kor. 64 fillér.

Dr. Poppovits István városi főorvos jelentése szerint városunkban az általános közegészségi állapot a múlt hó folyamán elég kedvezőnek mondható. A halálokok közül feltűnő nagy számban fordult elő a tüdőgtmőkór, mely az összes haláleseteknek 20%-át tette ki. Egyéb ragályos betegségek csak szórányosan fordultak elő, így difteritis 5 betegedéssel és 3 halálozással, hörghurut 5 betegedéssel és 1 halálozással, hasi bagymáz 2 betegedéssel és vörheny 1 betegedéssel. Az iskolába járó gyermekek egészségi állapota kifogástalan volt.

Meghalt e hónapban összesen 72, született pedig 90. A házasságra kelt párok száma 7.

A kir. pénztgyigazgató jelentése szerint a múlt hóban befizettetett: egyenes adóban 20711 kor. 32 fill., hadmentességi díjban 769 kor. 20 fill., bélyeg- és jogilletékben 13587 kor. 17 fill., fogyasztási és italadóban 7750 kor., tanítói nyugdíjban 183 kor. 92 fill., országos betegápolási pótdobban 323 kor. 25 fill.

Időleges házadómentesség nem engedélyeztetett.

Gräff Nikáz kir. tanfelügyelő jelentése szerint az iskolatgy kedvezőnek mondható.

Tárgyaltattott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium rendelete a „Mappa Auszro-Ugarszke, Boszne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore nactao F. Handtke izdala knyzsara bratye Jovanovityu u Paucsevu“ című térkép eltiltása tárgyában. Tekintve, hogy eme térkép törvényes közjogi állapotunknak meg nem felel, azért annak az ország valamennyi intézetében való használata eltiltatott.

Kerekes János kir. ügyész jelentése szerint a zombori kir. törvényszék fogházában a múlt hó folyamán 114 egyén volt elhelyezve és pedig jogérvényesen elítelt: a) elzárásra 6, b) fogházra 31, c) börtönrre 37, d) fegyházra 4, felebbezés alatt álló vizsgálati fogoly 9, elítéletlen vizsgálati fogoly 27.

A kir. főállatorvos jelentése szerint az állategészségügy állapota kedvezőnek mondható, mert a város területén semmiféle ragadós betegség nem fordult elő.

Zombor történetéhez.

— Megjegyzések Muhoray ur észrevételeire. —

A zombori szabad lyceumban tartott felolvasásom e lap 16—20. számaiban jelent meg. Muhoray ur néhány észrevételt tett rá a 23. számban (március 24.). Közleménye elsőnek volt jelezve; vártam tehát a folytatását. Azonban mind ez ideig hiába vártam. Nehogy ugy tűnjék föl további hallgatásom, mintha csakugyan nagy hibákat javított volna ki, igen nagy hiányokat pótolott volna észrevételeivel: legyen szabad nékem is megjegyzéseket fűznöm hozzájuk. Csak az ügy nyerve, ha az adatok tisztázódnak.

Történelmi dolgozatban nagyon fontos az évszámhibák kijavítása. Az 1417. év csakugyan nem Róbert Károly király korába esik. Sajtóhiba. És 1317-et mondtam és irtam, mert arra az évre volt szükségem egy adat

említésénél. Szembeszökőbb a másik sajtóhiba. A zombori városháza építését nem 1741-ben, hanem 1841-ben fejezték be. Köszönet Muhoray urnak, hogy módot nyújtott a sajtóhibák kijavítására. Bár a többi „ilyen és ezekhez hasonló dolgokat“ is kijelölte volna!

Lássuk már most a tévedéseket.

Muhoray ur szerint: téves a szerző azon állítása, hogy Bodrog vára „valahol Bezdán határában lehetett“. Csánky: Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában c. munkája azt mondja (II. 190. l.): *Bodrog*. A mai Zombortól nyugatra fektűt a Duna s Bezdán és Monostorszeg közt. — Készséggel veszem tudomásul a pontosabb meghatározást, hogy Bodrog vára nem Bezdán, hanem Monostorszeg határában volt.

— Ép ily tévedés az is, mintha Bács és Bodrog vármegyét csak 1791-ben egyesítették volna, holott a dolog sokkal korábbi (1720.).

Erre vonatkozólag Iványi I. és Dudás Gy. ezt írják (vármegyei monogr. II 561. l.): Bodrog megye 1730 körül *hallgatagon* Bacsba olvadt. — Dr. Donoszlovits V. pedig: Bodrog vármegye története c. dolgozatában (Bácska, 1882. 15. sz.) ezeket az adatokat közli: „1791-ben Ürményi József főispánsága alatt a hosszú ideig pörbe bonyolódott két megye *törvényhozásilag egyesített*. Az 1802. országgyűlésnek 8-ik törvénycikkében az ország rendei kimondták: tekintve, hogy hosszú időn át Bács és Bodrog megye együtt kormányoztatik, *véglegesen egyesítették*.“ Ekkor nyerte meg a *Bács-Bodrogh vármegye* nevet is. — Tévedés-e tehát, ha én a *hallgatagon* egybeolvadás helyett az e miatt több mint fél századig folyó pör *eredményét*: a *törvényes, végleges egyesítést* említettem?

— Verancsicsot szerzőnk (1553-ban) szerémi püspöknek nevezi, holott ő esztergomi érsek volt. — Verancsics csak 1569. november havában lett esztergomi érsek: 16 esztendővel az előtt (1553 ban) nevezhettem e annak?

— A török hódoltság korának ismeretetésénél nagy hibába esik a szerző, amidőn a török defterek nyomán Zombort... kis falunak véli stb.

Zombort én nem *területileg*, vagy fontosságára nézve mondom jelentéktelen kis falunak, hanem a keresztyény lakosság számát illetőleg. Ezt pedig csakis az adózó házak számából lehet következtetni. Az adatok mellett szólunk. A török kincstári defterek ugyanis 1579-ben Kolutot *városnak* mondják, melynek 81 háza van; Zombor pedig 1590-ben is csak *falunak* van jelezve 13 házzal. Hanem azért Zombor katonai és polgári jelentőségét egy hajszállal sem kisebbítettem. Mondtam én is, hogy a 6 köztül egyik katonai kerületnek (nahije) székhelye volt, várparancsnokkal és helyettesekkel. „Történelmi adataink szerint pedig a várparancsnok (dizdár) mellett kiáját (= helyettes) csak *fontosabb várban* alkalmazott a török.“

Tovább megyek. A defterek szerint: ugyancsak 1590-ben Bács (a másik nahije székhelye) szintén csak falu és 15 adózó háza van, kettővel több, mint Zombornak. Pedig a bácsi vár sokkal jelentékenyebb, mint a zombori, mert 1543 ban a zombori vár őrsége csak 50 janicsár, a bácsi vár pedig több, mint kétszerannyi: 106. S ott is székel dizdár meg kiája is. Mindez csak azt bizonyítja, hogy ahol a török állandóan és nagyobb számmal volt, ott a keresztyény lakosság nem

szívesen maradt meg. (V. ö. vm. monogr. I. 267. l.) Ily fölfogással mondom én Zombort kisebbnek, mint akár Pacsért, Bajmokat, vagy Katymárt stb.

— Igen nagy hiánya (?) a dolgozatnak, hogy a török korszak tárgyalását befejezi a nélkül, hogy Ibrismovics belgrádi püspöknek 1649. évi... itteni látogatását fölemlítene... Ez a vármegye monografiájában két helyütt is fel van dolgozva...

A vármegyei monografia két vastkos kötetének adattengeréből — tárgymutató hiján — csak nagynehezen sikerült kihalásznom ezt a jegyzetbe foglalt egy adatot: Ibrismovics belgrádi püspök 1649. október 23-án és 24-én Zomborban bérmált. Följegyzéseiben megemlítette, hogy akkor Zomborban 30 katolikus ház volt, de a hiveknek nem volt templomuk. Gákován pedig 58 katolikus ház volt. (Ime: ez az az „igen nagy hiány“! — A másik adatra nem tudtam rábukkanni. De ha az is csak ekkora hiányt pótol, nem is kutatom tovább.)

— Nagy anachronismus végre szerzőnek az az állítása, mely szerint Bácsme gyében a kincstári telepítések után létesült a határvidéki szervezet.

A félreértés abból eredhet, hogy én az időrendben össze nem tartozó, de egyébként rokon eseményeket egymás mellett, illetőleg egymásután emlittem. Azt mondtam: előbb szerbek, utóbb bunyevácok jöttek be s telepedtek le... *Később*, Mária Terézia és II. József idején németek is költöztek be... (Tudvalevő, hogy a két település közt legalább is fél század mult el.) S itt emlittem meg a zombori kincstári jöszágigazgatóság telepítési munkálatait. Ezt — fölolvadásban, nem rendszeres történelmi dolgozatban — csupán a könnyebb áttekintés végett mondtam így. S csak ezek után *tértem vissza* arra, hogy a henépestült területek katonai határvidékekké alakultak át. De viszont azt is megmondtam, hogy „*a katonai határvidék Mária Terézia trónraléptével megszűnt*.“

Tehát alapjában ugyanazt mondtam, amit Muhoray ur, csak hogy más sorrendben, s ez még nem anachronismus.

Trencsény Károly.

Vármegyei közgyűlés.

Községi határozatok.

Petrovoszelló határozata a Schweidel szoborra tett adomány tárgyában. — Kishegyes határozata a szolgák fizetésének felemelése tárgyában. — Bajsa határozata a nagy Lexikon megvétele tárgyában. — Zenta határozata a tóparti kertészlak bérbeadása tárgyában. — O Kanizsa határozata állandó napidíjas alkalmazása tárgyában. — Gyulafalva határozata Hallai Andrásné segélyezése tárgyában. — Csantavér község határozata ingatlanok elidegenítése tárgyában. — Tovarisova község határozata a vadászati jog bérösszeg elengedése tárgyában. — B. Kula község határozata utcák és terek szabályozása tárgyában. — Titel község határozata Zitta Nándor segélyezése tárgyában. — Zenta város határozata tulköltekezés engedélyezése tárgyában. — B. Martonos község határozata a nagyvendéglői bérösszeg egy részének elengedése tárgyában. — Kis-Kér község határozata az árvtári tartozások behajtása tárgyában. — Zenta város határozata a pincehelyiség bérbeadása tárgyában. — Gombos község határozata a hullaház áthelyezése tárgyában. — Szilbás község határozata az árva-tűzkar biztosítási díjak tárgyában. — Sztanisics község határozata ingatlan vásárlása tárgyában. — Zenta város határozata a Kossuth-ünnep világitási költségei tárgyában. — Zenta város határozata a rendőrségnél alkal-

mazott díjnak napidíjainak mikénti fedezése tárgyában. — Osutzky Márton és nejeének kérvénye zálogjog törlési engedély kiadása iránt. — Budánovits Árpád kérvénye nyugdíjának helyesbitése iránt. — A zsabylai g. kel. hitközség kérelme a novoszellói földeket kezelő bizottság által a részesedés iránt hozott határozatnak jóváhagyása ügyében. — Plávna község kérvénye az árvtári adósok perelése iránt. — N. Palánka község határozata a közs. közdüllo közutak törzskönyvezése tárgyában. — Plávna község határozata ugyanazon tárgyban. — B. Kula község határozata ugyanazon tárgyban. — Kis Hegyes község határozata a községben furandó artézi kut költségeihez való hozzájárulás tárgyában. — Kolluth község határozata a községi közdüllo közutak törzskönyvezése tárgyában. — Bács Keresztur község határozata az általa elvállalt gyám-pénztári hiányok behajtása tárgyában. — A határozatokat a közgyűlés jóváhagyta.

Bács-Bresztovác község határozata az apatini járásból a hódsgáhi járáshoz való csatolása tárgyában. — A vármegye törvényhatósági bizottsága teljesen méltányolja a község kérvényét és azt a belügyminiszterhez pártolólág terjeszti fel azon kérelemmel, hogy Bacs Bresztovác községét a hódsgáhi járáshoz csatolja.

Bács-Petrovoszelló község képviselőtestületének a községi orvosok munkakörének megállapítását megtagadó határozata. — A titeli rétkezelő bizottság határozata a tarlóföldek legeltetése tárgyában. — Goszpodince község határozata ingatlan vagyon elidegenítése tárgyában. — Begecs község határozata a gazdasági munkás és cselédségely pénztár segélyezése tárgyában. — Kis-Hegyes község határozata a népkönyvtári alap követelések leírása tárgyában. — Özv. Horváth Maténé kérvénye kegdyij folyósítása iránt. — A határozatokat a közgyűlés feloldotta.

Kérvények.

A történelmi társulat kérvénye egy harmadik helyiség átengedése és segély iránt. — A közgyűlés a helyiséget átengedte és 600 korona segélyt szavazott meg.

Mosovits Livius és özv. Hauke Antalné Kuluncsits Viktor kérvénye elutasított.

Bertolino Sándor kérvénye kedvezményes nyugdíjának megállapítása tárgyában. — Pártoló felirattal a belügyminiszterhez felterjesztetett.

Bács Petrovoszelló község kérvénye a községi közmunka összeírása és kivétele alóli felmentése iránt. — A felmentés kiadott.

Hirschler Henrik bajai lakos kérvénye az általa teljesített hengerelési munkák ellenőrzéséből felmerült díjak kiutalványozása iránt. — Elutasított és a versenyekből kizárattott.

Ribiczey Kálmán jogszigorló kérvénye a Kovács József féle ösztöndíj élvezetének meghosszabbítása tárgyában. — 320 korona kiutalványoztatott.

Fernbach József és dr. Dimsits István kérvénye az általuk tervezett ó-becse—zombori h. é. vasut kiépítéséhez adandó megyei hozzájárulás iránt. — 262,000 korona kiutalványoztatott.

Földiák Gyula budapesti lakos ajánlata a vármegye tulajdonát képező Szabadka sz. kir. város területén fekvő ingatlanok eladása tárgyában. — Az ajánlatot a közgyűlés elfogadta az egyik laktanyáért 200,000 kor., a másikért 100,000 korona vételár állapított meg.

A vármegyei gazdasági egyesület kérvénye a folyó évben megtartandó löverseny céljaira segély megszavazás iránt. — 1000 kor. segély megszavaztatott.

A magyar tanítók otthona elnökségének kérvénye az állami tanítók fizetési ügyének pártolása iránt. — Tudomásul vétetett.

Roheim Károly és fiai zombori vállalkozó cég kérvénye az ó-kér—ó-soóvei törvényhatósági utszakasznak kiépítésére engedélyezett határidőnek meghosszabbítása iránt. — 3 havi halasztás engedélyeztetett.

Ugyanannak kérvénye a bresztováci vasuti állomáshoz vezető ut kiépítésének befejezésére engedélyezett határidőnek meg-

hosszabbítása iránt. — Jelentéstételre az alispánnak kiadatott.

Teleki Rafael 36. számú megyei utkaparó kérvénye kegydíjaztatása iránt. — 216 korona adatott.

Szonta község kérvénye az apatin-szontai és szonta-gombosi törvényhatósági utnak műttá leendő kiépítése iránt. — A kérelem nem teljesíthető.

O-Kanizsa község határozata az ó-kanizsai hajóhidban okozott kár megtérítése tárgyában. — 179 kor. kiutalványoztatott.

Jankovác község határozata a balas-rigyciai h. é. vasútra megszavazott hozzájárulás mi módoni fedezése tárgyában. — 120000 korona jóváhagyatott.

Tápay István ny. megyei árwapénztári főpénztárnok kérvénye óvadéku letett takarékpénztári betétkönyveinek kiszolgáltatása tárgyában. — Kiadatott.

Zenta városi ügyek.

Zenta város képviselőtestületének módosított szabályrendelete a rakpartjavadálmijog tárgyában. — 3800 korona bérösszegért jóváhagyatott.

Ugyanannak határozata a hazai aszfalt vállalattal kötött egyezség tárgyában. — Jóváhagyatott.

Alispáni jelentés Zenta város határának állategészségügyi kerületekre leendő beosztása tárgyában alkotott szabályrendeletének jóváhagyása tárgyában. — Jóváhagyatott.

Oklevelek meghirdetése.

Sterba Gyula ó-soóvéi körállatorvos oklevelének meghirdetése. — Klein Áron sztanisicsi körállatorvos oklevelének meghirdetése. — Teltsch Majer bresztováci körállatorvos oklevelének meghirdetése. — Dudás Fábán okleveles mérnök oklevelének meghirdetése iránti kérvénye. — Meghirdettetett.

Palásthi Tóke Erzsébet, Gyugi Boczkó Julianna, Pollák Schmidt Zsuzsanna, Herman Szóke Julia, özv. Janovák Doroczi Erzsébet, Holló Farkas Anna, Kis Ilona, Krimmer Blesz Katalin, Kresz Prokop Borbála, Bayer Lőrinczné Varga Mária, Törteli Blahó Rozália, Goll Publ Rozália szülésznök okleveleinek meghirdetése. — Meghirdettetett.

Számadási ügyek.

Temerin község 1898., 1899. és 1900. évi községi közuti számadása. — Déronya község 1901. évi közpénztári számadása. — Bogyán község 1903. évi jóváhagyott költségvetése III. fejezetének módosítása. — Kucura község behajthatlan követelésének leírása. — Tatabáza község behajthatlan községi adójának leírása. — Piros község 1901., Krusevlya község 1896. és 1897. évi, Pacsér község 1900. évi és Bács-Vaskút község 1900. évi közpénztári számadásaira vonatkozó felmentvény. — Szonta község 1902. évi és Torzsa község 1903. évi közuti költségvetése. — Kolluth község 1902. évi pótköltségvetési előirányzata. — Zsablya község határozata 1902. évi pótköltségvetése. — Bács Topolya 1898. évi, Bács Bukin 1899. évi, Bács Bukin 1889. évi, O Kanizsa 1889. évi számadásai. — Jóváhagyattak és a számadásoknál a felmentvény kiadatott.

*

Ezzel a tárgysorozat legyárgyaltván, elnöklő főispán a közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére határidőül április hó 3. napjának d. u. 4 óráját tűzi ki és arra Városov Károly, Fernbach Károly, Bertolino Sándor és Szalay Károly bizottsági tagokat felkérve, a közgyűlést e tagok éljenzése mellett bezárta.

H i r e k.

Nagyhét. A keresztény világ nagy ünnepe készül. A nagyhét fájdalmas drámája, mely évről évre megújulva áhitatott kelt a szívekben, megkezdődött. A templomok gyászba öltözve várják az ajtatoskodók nagy seregét, a kik keseregni jönnek az Istenember fájdalmas halálán. Oh, mert oly jól esik tudni, hogy nem mi vagyunk, a kik egyedül szenvedünk, hogy a földi szenvedések minden kínját átérzte, már az égből leszállott Megváltó és megszentelte, hogy le ne sujtsanak, ne gyötörjenek, a kétség ösvényébe ne keressenek.

A templomi ajtatosságok vasárnap kezdődtek. Találó néven költői szívvvel nevezték el e napot *Virágvasárnap*-nak. Az Üdvözítő a szenvedések előtt áll. Isteni lelke már látja a hat nap múlva bekövetkező kínokat egészen a Kálvária gyötrelmes haláláig, de ma még sem vehetnek rajta erő ellenségei és ő, aki eddig kerülte a feltűnést, az ünnepeletést, most diadalmenetben vonul be Jeruzsálembe. A nép eléje jó, utját palmaágakkal hinti be, virágokat szór rája és az egyház ezért szentel palmaágot, barkát, hogy emlékeztesse hibeit életének e főszeles mozzanatára.

A következő napok mindenikéhez szent emlékek fűzik az ábitatos szíveket, azért nevezik ezt a hetet *nagyhétnek*. A benne végbe ment események csupa világira szóló momentumai az emberiségnek, hétfőn, kedden, szerdán a jeruzsálemi templomban és Bethsámban történt főszeles események, csütörtökön az utolsó vacsora és az oltári szentség szerzése, pénteken a kereszthalál az emberi nem megváltása, szombaton a temető halotti csöndje all be s mire újra fölvirrad a nap, milliók szívéből száll az ég felé az *Alleluja* az öröm szava az Ur dicsőséges feltámadása felett.

*

Városunkban a nagyheti szertartások a róm. kath. templomban a következő rendben tartatnak meg:

Szerdán délután 4 órakor gyász-zsolozsma Jeremiás siralmával s a „Miserere.“ *Csütörtökön* reggeli 9 órakor nagymise közálidozással; délután mint szerdán.

Nagypénteken reggel 8 órakor német prédikáció, mely után közvetlenül tartatik az előszentelt mise a Passióval és keresztimádással; mire a Szentség a szent sirhoz vitetik; ezután bunyevác sz. beszéd. Délután 3 órakor magyar sz. beszéd, melynek végeztével processió vezetetik a Kálváriához, bonnét a templomba visszatérve énekeltek a Jeremiás siralma és a „Miserere.“ Este 7 órakor a sz. Sírnia ima és ének, mire a Szentség körmenetileg a sekrestyébe vitetik.

Nagyszombaton reggel 6 órakor körmenetileg Szentségkítétel; 8 órakor tűzszentelés, a husvéti gyertya megáldása dicsőenettel, aztán a profécia, keresztküszentelés és minden szentek litániája, mire a feltámadási nagymise következik. Az ünnepléses feltámadási körmenet esti 1/2 7 órakor tartatik meg.

Husvétvasárnapján reggel a 7 órai csendes mise után az étkek megáldása; 8 órakor kis mise és német sz. beszéd; 9 órakor csendes mise, utána bunyevác sz. beszéd; 10 órakor ünnepléses nagymise; délután 3 órakor vecsernye.

Husvéthétfőn a szokott órákban megtartott miséken kívül fél tíz órakor magyar egyházi szónoklat; délután 3 órakor vecsernye.

Az egyházi szertartások alatt a zombori kaszinói dalárda a következő egyházi remek énekeket fogja a plébánia templomban énekelni: Lichl György miséjét éneklük szerdán Terebesi László, Marschal Béla, csütörtökön Rác Sománé, Tomcsányi Aladár és Szigeti István harmonium kísérettel. Nagypénteken Staudacher József és Marschal Béla énekelnek betéteket vegyes kar kísérettel. A kaszinói dalárda férfi kara éneklük a misét. A feltámadáskor (szombaton) a kaszinói dalárda Fejér Gyula „Alleluja“ című szép ének szerzeményét éneklük. A dalárda és a közreműködők ismert igazán szép művészi éneke nagyban fogja emelni a nagyheti szertartások vallásos ünneplését.

Református istentisztelet. A zombori református hívek számára április hó 13 an, husvét másodnapján, urvacsorával egybekötött istentisztelet tartatik délelőtt 10 és fél órakor. Szendy Lajos lelkész, Kozma László gondnok.

Istentisztelet. Az ág. ev. híveknek tudomásul adatik, hogy husvéthétfőn reggel 9 órakor urvacsorával egybekötött istentisztelet fog tartatni.

Pápai káplán. XIII. Leo pápa Ő szentsége dr. Révay Tibor érseki titkárt, pápai t. káplánná nevezte ki.

Előléptetés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Hoffmann Mátvás újvidéki kir. főgymnáziumi tanárt a VIII. fizetési osztály 3 fokozatába léptette elő.

Miniszteri köszönet. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a zombori takarékpénztárnak azon áldozatkészségeért, hogy a zombori felsőkereskedelmi iskolának tanszerek beszerzésére s a tanulók tanulmányi utazására a folyó évben is 1400 koronát adományozott, köszönetét nyilvánította.

Egyházi hír. Antalkovits Vilmos káplán Garáról F.-Szt.-Ivánra, Huber Rupert ujmisés pedig Garára káplánnak küldetett.

Uj alapító tag. Apatini Fernbach Károly nagybirtokos 100 koronával belépett a vármegyei történelmi társulat alapító tagjai sorába.

A zombori főgymnázium tanulmányutja. A zombori főgymnázium tanuló ifju-ága a husvétii szünet alatt tanulmányi kirándulást rendez Fiuméba. A kirándulást Roediger Lajos, Ullmann Miklós és Király Lajos tanárok vezetik. A kirándulásra huszouöt tanuló jelentkezett. Virágvasárnapján délután indultak Zomborból és négy napon át tartózkodnak Fiumében.

Nemes alapítvány. Boromisza Tibor dr. pápai főpap és kanonok a pápa Ő szentsége jubileuma emlékére 4000 koronányi alapítványt tett, melynek évi kamatjait egy, a főkáptalan kijelölésére az ő kegyurasághoz tartozó községekben működő kántor vagy tanítónak a kalocsai Tanítókhazából, az elemi-nél magasabb iskolába járó érdemes fia fogja élvezni.

Eljegyzés. Márton Gusztáv nemesiliticsi vasuti penztárnok eljegyezte Zimmermann Amália kisasszonyt Zomborból.

Uj ügyvéd. Dr. Németh Arthur városunkban (Erzsébet körut 102. sz. a. saját házában) ügyvédi irodát nyitott és a jogkereső közönség rendelkezésére áll.

Gyászhir. Ehrenberger Emil ny. cs. és kir. őrnagy folyó hó 2 an életének 59. évében Zomborban elhunyt. Családja a következő gyászjelentést adta ki: Özv. Ehrenberger Emilné szül. Havel Izabella ugy a maga, valamint gyermekei Edth és Dorika, ugyszintén az összes rokonai nevében is mely fájdalommal jelenti, hogy szeretett férje, illetve édes jó atyjuk és rokonuk Ehrenberger Emil nyug. cs. és kir. őrnagy, a katonai érdemkereszt, a katonai érdemérem, jubileumi emlékérem, a tisztii szolgálattal jelvény, a hadi-érem stb. tulajdonosa folyó évi április hó 2 an éjjel 2 órakor életének 59 ik évében jobblétre szenderült. A megholdogultnak földi maradványa folyó évi április hó 3 an délután fél 5 órakor fog a gyászházban (Flórián-utca) a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni és a Szent Rókus temetőben örök nyugalomra tétetni. Lelke tívveert az engesztelő szentmise áldozat pedig folyó évi április hó 27-én d. e. 9 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban az Urnak bemutatatni. Zombor, 1903. évi április hó 2 an. Áldás és béke hamvainak! — Temetése fényes katonai pompával ment végbe folyó hó 3-an délután. A végtisztességre kivonult az itteni 23-ik ezred zászlóalja teljes katonai díszben Stercz Adolf de Pontegoure őrnagy vezetése alatt. Megjelent a temetésen a cs. és kir. és a honvéd tisztikar teljes számban. A trautenauai bajtársak is tesztületileg jelentek meg és kísérték ki utolsó utján, ki szintén résztvett a trautenauai diadalmas csatában. A beszentelést Fejér Gyula apát-plébános végezte apáti ornátusban. A beszentelés után megindult a gyászházból a menet. A halottas kocsi elöl és hátul két két század katonaság kísérté, tompa dobszó mellett. Mikor a koporsót a sirba leeresztették, a katonaság disztűzet adott.

Megölte a feleségét. Adáról írják: Hotta György adai lakos Adáról nőtült. Dudás Annát, Dudás András községi ács leányát vette feleségül. A házasság nem a legjobb egyetértésben éltek. Hotta György feleségét szombaton este késsel annyira összeszurkálta, hogy a szerencsétlen asszony másnap vasárnap seibeiben meghalt. A gyilkos férjet tartóztatták.

Rákóczy hamvainak hazahozatala. Az egyetemi és főiskolai ifjúság a következő lelkes hazafias felhívást adta ki: Magyar hazafias társadalom! Most kétszáz éve jött az üzenet messze Lengyelországból a nagy Rákóczytól: „A régi sebek fölcsakadoznak újra!” Most kétszáz éve küldte a szent zászlókat: „A hazáért és szabadságért!” Most kétszáz éve lépték át a mármarosai bérceket a csapatai, melyek a bazájuk szomorú sorsa fölött bánkódó magyarok ezreinek, százezreinek csatlakozásával félelmetes nagy sereggé nőttek. Most kétszáz éve az ő nevét zengte minden ajk, az ő dicsőségét harsogta minden tárogató, az ő indulójának hangja mellett rohantak ezek meg ezek vakon, halálmegevetéssel a csata tűzébe. A két századon által elfelejtett tárogató megszólalt újra. Szívek mélyébe markoló hangja oly időkről regél, harsog, sir néktünk egyszer vad, máskor bánatos dalokat, melyek szomorúak, gyászosak, de mégis — nagyok voltak! S mi megértjük, ajkunkra vesszük azokat s hangjuk mellett fájó szívvel veszünk észre, hogy egy régi törvényt, mely Rákóczy emlékezetét dicsőítette, még mindig nem töröltük el! Szívünkbe nyilallik a hálátlanság égető vádja: a nagy Rákóczy mindent föláldozott, hogy hazát adjon néktünk s mi semmitsem, hogy hazát adjunk az ő hontalanul nyugovó hamvainak. A budapesti egyetemi és főiskolai ifjúság lelkéből már előtört a nemesebb érzés. Március 20-án, a véres emlékeztelt szent napon tünnepléyes fogadalmat tettünk a nemzet szent sirjánál, hogy haza hozzuk Kossuth apánk nagy elődjének, a szintén hazátlanná vált nagy Rákóczyt a hamvait: hadd pihenjen a szabadságnak két lánglelkű, a magyarok Istenétől küldött vezére egymás mellett örök nyugodalmát. A szent hamvak hazahozatala fényes diadalmenete lesz a magyar szabadságnak. Fényesebb, mint az, melyet a fegyverek vívnának ki számára. A nemzet szíve egy szent érzésbe fog összeforrni, midőn a magyar ifjúság nagy küldöttsége a haza jobbjaival elmegy a Márvány-tenger partjára. A nemzet várni fogja, mint Lengyelországból egykoron, s itt az ország szívében nagy tünneplésekkel elvisszük a szent porokat Kossuth apánk mellé. Van-e szentségtelen ajk, mely föl merné emelni szavát az ellen, hogy a két porhtüvely, melynek egyikéből a másikába költözött a szabadság lelke, egymás mellett nyugodjon? Nem tudjuk elképzelni! Nem lehet magyar szív, meg ne dobbanna s édes érzéssel nem telnék el erre a nagy gondolatra! Testvéreink! Ti néktek is ki kell venni a részteket ebből a nagy nemzeti mozgalomból. Mi már a napokban megkezdjük a gyűjtést nyilvánosan Rákóczy hamvainak hazahozatala alapja javára. Indítsatok ti is gyűjtést a magatok körében. Még e hó végén, avagy május elején nagy Rákóczy-tünneplést tartunk a magyar főuri világ véltünk érző tagjainak, a nagy nemzeti eszmékért küzdő törvényhozó pártoknak s a magyar művészvilágnak a támogatásával. Tartassatok ti is mindenfelé Rákóczy-tünnepléseket, kuruc-estéket a szent hamvak hazahozatala alapja javára. Ezt elvárjuk tőletek s elvárja mindnyájunktól Rákóczy bujdosó nagy lelke!

Névmagyarosítások. Jeszterschavék Vendel zombori m. kir. posta- és távirtdai altiszt, valamint kiskoru László és Mária gyermekei nevének „Jenőfi“-re, Berger Mór és ó-morovicsai lakos családi nevének „Bácskai“-ra kért magyarosítását a belügyminiszter megengedte.

Eljegyzés. Mérő István bukini kör-állatorvos eljegyezte Parcséts Erzsike kisaszonny Plávnán.

A bajai első kath. nőgyűlés. 1903. április hó 13-án (busv. másnapján) a „Bárányszálló“ összes termeiben részben a helybeli szegények támogatására, részben alaptökéjének gyarapítására működő előadással egybekötött táncestélyt rendez. Ez alkalommal színre kerül: „Ajánlott levél“ vigjáték egy felvonásban, Eugéne Labichetől. Személyek: Hortense, fiatal özvegy Wzentek Irén. Francine, komorna Dallmann Ella.

Fougasson, amerikai Hübner József. De Courvalin Hektor, államügyész Allaga Leó. „Valami hibája van“ vigjáték egy felvonásban, Gondinettől. Személyek: De Lussan André, orvos Scherer Othmár. Cecile, neje Fogt Mariska. Balancourt, magánzó Salgó László. Nanette, szobaleány Csihás Flóra. Színhely: Páris. Az előadást rendezi Erdélyi Gyula.

Áprilisi hírek. Hat nap választ el bennünket a tréfálkozásoknak és „felültetéseknek“ napjától április elsejétől, de azok a tréfák, melyek ezen a napon kipattantak jókedvű embertársaink ötleteiből, még ma is sok helyütt szóbeszéd tárgyait képezik. Nem egy ellenségeskedésnek, neheztelésnek, sőt komoly haragnak kiinduló oka egy egy ilyen felültetés. A legtöbb azonban csak arra szolgál, hogy jól kinevessük magunkat. Vigyázzon mindenki s legyen óvatosabb ezen a napon — ez az egyetlen szabály, mely erre a napra ajánlható. Az egyesek ártatlan, bohókás tréfáját szívesen eltűrjük, magunk is kacagunk beugratásunkon és viszontbecsapással állunk boszút az „április elsejéért.“ Ebben az általános bolondjárásban Fiumében szabadabb szellem uralkodik, mint bárhol máshol. Ott még az újságok is beugrasztják a közönséget és olyan szenzációt gyártanak, amilyent csak április elsejére lehet. Az olasz lapok most is éltek ezzel a nem éppen tapintatos és izléses mókával. Az egyik nagy vastag bettkkel rémséges földrengésről adott hírt, amely az éjjel Fiumében feneketlen hosszú mélységet nyitott meg, a másik meg szélső-keleti fantáziával egy japán hajót képzel a fumei kikötőbe, mely 48 ezer zsák rizst hozott oda s a melyen hallatlan olcsón vesztegetik a csodásabbnál csodásabb keleti vázákat és japán-kinai disztárgyakat. Ezt a japáni hajót természetesen a fővárosi lapok is komolyan vették s mint érdekességet közölték, hogy Fiumében egy óriási japán hajó vesztegel. Szó sincs róla, a közönség nagy része fölült ezeknek az áprilisi híreszteléseknek, de hogy a magukat komolyaknak tartó olasz lapok részéről helyéü való-e ez a közönség-bolondítás, arról még április elsején is kár vitatkozni.

Sertéskereskedő kalandja. Székely Lukács szabadkai sertéskereskedő veszedelmes kalandon esett át a minap. A szomszédos Bácsalmáson járt ugyanis, ahol sertéseket adott el egy másik kereskedőnek, akivel az üzlet megkötése után éjjeli szállás után nézett, de abban a korszakában, amelybe üzletbarátja vezetete, nem lévén türes szoba, tovább ment egymagában lakást keresni. Alig ment néhány száz lépésnyire, rémülve vette észre, hogy egy 5—6 tagból álló társaság lopózik utána, mire eszeveszett futásnak eredt. Üldözőitől azonban nem birt menekülni, mert azok mindinkább közeledtek hozzá; belátván tehát hogy más mód nincs hátra a földre bukott és bicskát rántva, elszántan várta üldözői támadását. A nagy sötétség és az ut sara azonban annyira eltakarták, hogy a rossz szándéku kompánia elvesztette szem elől és tanakodva álltak meg az utcán a szepegő Székely közvetlen közelében, úgy hogy ez tisztán hallotta, amint a rablóbanda tagjai káromkodva boszankodtak a nem mindennapi zsákmány elszalasztása fölött. Félórai időzés után a felült társaság eltávozott, Székely pedig feltápáskodva a közelben lévő Piukovits-féle korszakába rohant s rögtön jelentést tett a csendőrségnek az átelt rémes percekéről.

Baromfiállítás Budapestén. Az Országos Baromfiállítás-Egyesület ez évi április 11—14-ig egy nagyobb szabású és nemzetközi jellegű baromfiállítást rendez Budapestén. Ajánljuk az érdeklődők figyelmében. (B. B. vm. gazd. egyes.)

Állami lovak elárverezése. A magy. kir. állami lötenyészintézetekből és pedig a kis-kéri, a bábolnai és a mező-hegyesi ménesből, valamint a székes-fehérvári m. kir. méntelep állományából 49 drb ló fog 1903. évi április hó 30-án Budapestén a „Tattersall“ kerepesi-úti helyiségeiben elárvereztetni. A lovak minőségéről és az árverési

feltételekről bővebb felvilágosítást ad vármegyei gazdasági egyesületünk. (B. B. vm. gazd. egyes.)

Nyilatkozat.

A „Bácsmege“ lap két számában bizonyos „Beküldő“ álnév alá rejtőzött ismeretlen erős támadásokat intézett Roediger Lajos ur, a Bács-Bodrog vármegyei történelmi társulat ügybuzgó és fáradhatatlan muzeum-őre ellen. A támadás nem indokolt, legkevésbé igazságos; legjobban tehetek tanuságot arról, mit tett éveken át Roediger ur a társulat érdekében teljesen önzetlenül. Azóta lendült fel a társulat, mióta az ő lelkes és kitartó működését sikertült megnyerni. Felesleges őt dicsőítenem, mert legjobban szól mellette az eredmény, mit elért.

A jelen nyilatkozat célja különben az, hogy kinyilvánítsam: a két cikk irányát és hangját nem helyeslem, azoknak közzététele a „Bácsmege“ hasábjain tudtom és akaratom ellenére történt.

Budapest, 1903. április 1.

Latinovits Géza,
országgyűlési képviselő,
a Bács-Bodrog vm. tört. társ. alelnöke.

Nyilatkozat.

A „Bácsmege“ folyó évi március hó 27-iki számában azt vitattam, hogy a megyei történelmi társulatot 1898 óta nem a muzeum-őr, hanem az alelnök ur virágoztatta fel. Mivel az alelnök ur folyó évi április hó 1-én kelt nyilatkozatában az összes érdemeket a muzeum-őr urra hárítva kijelenti, hogy a dolog ellenkezőleg áll, őszintén megvallom, hogy nekem erről eddig nem volt tudomásom.

Zombor, 1903. április 6.

Beküldő.

HIRDETÉSEK.

668/1903. szám.

Hirdetmény.

A Ferenc-csatorna részvénytársulat értesíti a t. c. hajózó közönséget, hogy az 1902. évben érvényben volt szállítási díjszabását a folyó évre is érvényben tartja. Érvényben maradnak mindazon díjleszállítások is, a melyek a múlt évben kibocsátott pótfüzetben fel vannak sorolva azon további díjleszállítással, hogy a szorosabb értelemben vett belforgalomban a IV-dik árúosztálynál a díjakból és pedig úgy a hajózási, mint vámdíjakban 10% díjmérséklést adunk.

Kis-Sztrapár, 1903. évi április hó 1-én.

A Ferenc-csatorna részvénytársulat
üzletigazgatósa.

Pályázati hirdetés

egy, méltóságos gróf Chotek Rezső ur által Irmova pusztáján Ottómajorban felépítendő templom összes építési munkálatainak elvállalására.

A tervek és előirányzatok a futtaki jószágigazgatóság irodájában Futtakon a hivatalos órákban bármikor betekintethők és azokból jegyzetek készíthetők.

Az ajánlatok legfeljebb **április hó 15-ig** benyújtandók, mire az építkezés a legelőnyösebbnek talált ajánlattevő által azonnal megkezdendő.

Bővebb értesítésekkel az alulirt jószágigazgatóság szívesen szolgál.

Futtak, 1903. március hóban.

Uradalmi jószágigazgatóság.

33. szám.

II. 1903.

KIHIRDETÉS.

A sztanisiesi anyakönyvi kerület alulírott anyakönyvvezetőhelyettese kihirdeti, hogy:

1. Paróczy Ferenc, ki családi állapotára nézve özvegy és akinek vallása római katolikus, állása (foglalkozása) iskolaszolga, lakóhelye Dobanovezi (Szlavónia), születési helye Sztanisies, ideje 1876. évi május hó 14. napja s a ki néhai Paróczy Ferenc és néhai Martinovits Hona sztanisiesi szülők törvényes fia.

2. Molnár Mária, ki családi állapotára nézve hajadon és akinek vallása római katb., állása (foglalkozása) napszámosnő különféle ágban, lakóhelye Sztanisies, születési helye Sztanisies, ideje 1883. évi március hó 25-ik napja s aki Molnár György és neje született Krizsák Julianna sztanisiesi szülők törvényes leánya, egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhívtnak mindazok, a kiknek a nevezett házasságokra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alulírott anyakönyvvezetőnél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési helyi községi elöljárósága (illetőleg anyakönyvvezetője) útján jelentsék be.

Ezt a kihirdetést a következő helyeken kell teljesíteni u. m.: Sztanisieson és a „Bácska” című lapban.

Kelt Sztanisieson, 1903. évi április hó 2-ik napján.

Antunits József,
anyakönyvvezetőhelyettes.

2495. szám.

kig. 1903.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Bács-Feketehegy községben lemondás folytán üresedésbe jött községi irnoki állásnak betöltése céljából pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból 600 korona.

Felhívtnak a pályázni szándékozók, hogy sajátkezűleg irt s a vármegyei 6/1887. számú szabályrendelet értelmében felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **folyó évi április hó 20-ig** annál is inkább nyujtsák be, mivel a később érkezők figyelembe nem vétetnek.

A választási határidő utólag fog kitűzteni.
Bács Topolya, 1903. március 25.

Császár Péter,
főszolgabíró.

3-2

!!Ujdonság!!

15 perc alatt száradó szobapadló

Email lakk.

1 üveg 2 kor. 40 fil., 1/2 üveg 1 kor. 30 fil.
0., 1., 2., 3., 4., 5. szám.

Legfinomabb

Borostyán lakk.

0., 1., 2., 3., 4., 5. szám.

Fehér, vörös és fekete

Email.

Mosdók, ablakdeszkák, hintók stb. mázolására.

Parquet**fénymáz és viasz.**

Fehér, sárga és sötétsárga színben.

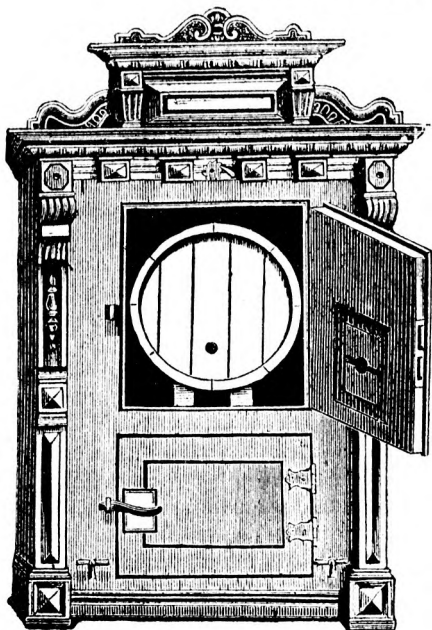
Kapható: *—9

ifj. Heindlhofer Róbert

fűszer- és csemegekereskedésben

ZOMBORBAN.**GOMBOS NÁNDOR**

jégszekrény és fürdőberendezések gyára, épület- és diszműbádogos
ZOMBOR (Bácska). 10-4

Dús raktár mindenféle jégszekrényekben,
(vendéglősök, mészárosok és magánosok részére);
fürdőkádakban
és
konyhafelszerelésekben.

Minden e szakmába vágó és rajzszerinti bármilynemű bádogárúk elkészítetnek.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

Javítások olcsón és pontosan.

Értesítés.

Tisztelettel értesítem a nagy-
érdemű közönséget, hogy édes atyám
néhai Ehrlich Nándor

bádogos üzletét

régi cége alatt tovább folytatom.

A nagyérdemű közönség becses
jóindulatát kérve, maradok

tisztelettel

EHRlich JÓZSEF (Nándor fia),
bádogos.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

252. szám. 1903.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. LX. t. c. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbíróság 1903. évi V. 157. és 158. számú végzése következtében dr. Czeisel Lajos zombori ügyvéd által képviselt Spitzer Márk zombori lakos javára Galacz Antal csonoplai lakos ellen 300 kor., 137 korona 43 fillér és járulékai erejéig 1903. évi március hó 7 én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 3260 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: egy gőzcséplő kazán magánjárót és szalmahordó nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbíróság V. 157. 4. 1903. számú végzése folytán 437 kor. 43 fil. tökekövetelés, ennek 1903. évi január hó 15. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 130 kor. 24 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Csonoplán adós lakásán leendő eszközésére 1903. évi április hó 18-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. § a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1903. március hó 31-én.

Styrum Mór,

kir. bir. végrehajtó.

KEIL-LAKK

legkitünőbb mázó-l-szer puha padló számára.

1 nagy palack ára 2 kor. 70 fil. — 1 kis palack ára 1 kor. 36 fil.

Viasz-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer
kemény padló számára.

1 köcsög ára 45 kr.

Arany-fénymáz

képkeretek stb. bearanyozására.

1 kis palack ára 20 kr.

Fehér „Glasur”-fénymáz

legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujjonni befestésére.

1 doboz ára 45 kr.

Mindenkor kaphatók:

8-4

Weidinger S. és Zs. cégnél Zomborban.